

notitie

FORUM STANDAARDISATIE

Forum Standaardisatie

www.forumstandaardisatie.nl

info@forumstandaardisatie.nl

Bureau Forum**Standaardisatie**

gehuisvest bij Logius

Postadres

Postbus 96810

2509 JE Den Haag

Bezoekadres

Wilhelmina van Pruisenweg 52

2595 AN Den Haag

Bij bezoek aan Logius is

legitimatie verplicht

Agendapunt:	3B		
Betreft:	Intake-advies voor Digikoppeling		
Aan:	Stuurgroep open standaarden		
Van:	Bureau Forum Standaardisatie		
Datum:	24 november 2017	Versie	1.0

Advies

Het Forum Standaardisatie wordt geadviseerd om de stelselstandaard Digikoppeling zonder versienummer in behandeling te nemen ter vervanging van Digikoppeling 2.0 op de 'pas-toe-of-leg-uit' lijst.

Door het weglaten van het versienummer van Digikoppeling komt het versiebeheer van de standaard uitsluitend op het niveau van de deelstandaarden te liggen. Het doel hiervan is de verwarring weg te nemen die gebruikers ervaren als gevolg van de gelaagdheid van het versiebeheer in de huidige Digikoppeling 2.0 standaard. In de toetsingsprocedure zal ook beoordeeld worden of de status 'uitstekend beheer' van toepassing blijft.

Korte toelichting

Het nieuwe versiebeheer van Digikoppeling voldoet aan de criteria om in procedure genomen te worden. De kansrijkheid van de procedure wordt goed geacht. De vorige versie van Digikoppeling, versie 2.0, is reeds opgenomen op de 'pas-toe-of-leg-uit' lijst.

De aanmelding en toetsing van nieuwe (versies van) deelspecificaties van Digikoppeling zoals ebMS 3.0 is in deze procedure nadrukkelijk niet aan de orde. De procedure behelst alleen het versiebeheer van Digikoppeling en de toetsing van het predicaat 'uitstekend beheer'.

Op basis van een eerste inventarisatie van het beheer van de standaard komt Logius in aanmerking voor het predicaat 'Uitstekend beheerproces'.

Er is een aantal aandachtspunten voor de procedure:

- De versionering hangt sterk samen met het toekennen van het predicaat 'Uitstekend beheer'. Indien Digikoppeling niet voldoet aan de criteria voor

'Uitstekend beheer' is opname van de nieuwe versie niet mogelijk. De versionering gaat namelijk uit van een directe opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Zonder deze directe opname is de verwijzing naar de actuele documentatie niet meer correct.

Datum
24 november 2017

- De afbakening van het toepassingsgebied met betrekking tot NEN3610 (onderdeel van Geo-Standaarden. Naar verwachting voldoet een korte toevoeging van een toelichting aan het toepassingsgebied.
- De wijze waarop changes (patch, minor en major) worden behandeld volgens het Digikoppeling Beheermodel.

Naast de afbakening van het toepassingsgebied met betrekking tot NEN3610 zijn er geen standaarden op de lijst open standaarden die invloed hebben op de toetsing of op opname op de lijst.

De standaard wordt breed gebruikt binnen de overheid. Deskundigen vanuit overheidsorganisaties en ICT leveranciers zijn vertegenwoordigd in het technisch overleg Digikoppeling. Aanmelding van de versionering van Digikoppeling is besproken in het technisch overleg. De deelnemers van het technisch overleg hebben akkoord gegeven op de versionering van Digikoppeling. De versionering is tevens aangeboden ter openbare consultatie.

Toelichting

1. Aanmelding, intakegesprek en toetsingsprocedure

Op 17 oktober 2017 is door Peter Haasnoot, Architect Logius Centrum voor Standaarden, en Pieter Hering, Architect Logius Stelseldiensten, een standaard aangemeld, betreffende aanmelding van een nieuwe versie van Digikoppeling voor de lijst met open standaarden.

Op 16 november 2017 heeft een intakegesprek plaatsgevonden met de aanmelder. In dit gesprek is de aanmelding besproken. Hierbij is gekeken of alle basisinformatie aanwezig is en of de standaard voldoet aan de criteria voor inbehandelname. Daarnaast is vooruitgeblikt op de procedure.

Naast het aanmeldformulier hebben de indieners aanvullende documentatie gedeeld, in de vorm van notulen van het technisch overleg van Digikoppeling en een toelichting op de versionering van Digikoppeling.

2. Korte beschrijving standaard

Waar gaat Digikoppeling over?

Digikoppeling is een open standaard en bestaat uit een set koppelvlakstandaarden voor gestructureerd berichtenverkeer met en tussen overheidsorganisaties. De standaarden bevatten afspraken om berichten juist te adresseren, leesbaar en uitwisselbaar te maken en veilig en betrouwbaar te verzenden.

Digikoppeling bestaat in grote lijnen uit drie koppelvlakken:

1. WUS: voor bevestigingen met direct antwoord
2. ebMS: voor zowel bevestigingen met direct antwoord als meldingen / transacties met uitgesteld antwoord
3. Grote Berichten: voor uitwisselen van grote bestanden

Welk probleem lost de standaard op?

Zoals een brief in een envelop gaat voor verzending, zo gaat een elektronisch bericht in een digitale verpakking. Digikoppeling bestaat uit koppelvlakstandaarden, die logistieke afspraken bevatten voor berichtenuitwisseling tussen overheden. Digikoppeling is gericht op de logistiek en niet op de inhoud van het bericht. Met één Digikoppeling-implementatie kan een organisatie berichten uitwisselen met overheden en aansluiten op e-overheidsbouwstenen.

Wie beheert de standaard?

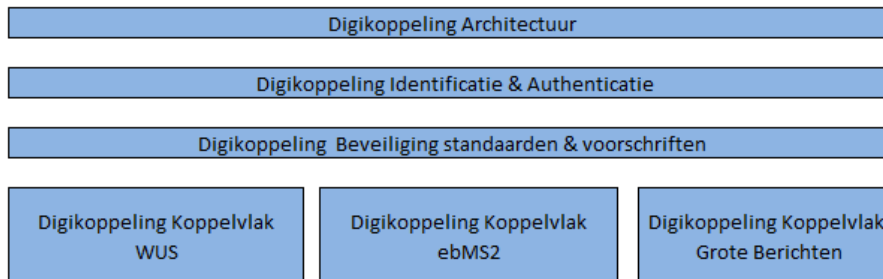
De standaard wordt beheerd door Logius.

Waarom is de standaard aangemeld voor de 'pas toe of leg uit' -lijst?

Het huidige versiebeheer van Digikoppeling wordt als verwarrend ervaren. Er wordt op twee niveaus wijzigingen bijgehouden;

1. Er is een algemene versienummering op de standaard zelf (bijvoorbeeld Digikoppeling 2.0 en 3.0).
2. Er is een individueel versienummer voor elk onderliggend document (zoals koppelvlak- en beveiligingsstandaarden, zie figuur 1).

Datum
24 november 2017

Figuur 1: Afbeelding opbouw documentatie Digikoppeling

Er wordt op dit moment een gelaagd versiebeheermodel toegepast; De algemene versienummering en de versienummering op de onderliggende documentatie hebben geen een-op-een relatie. Zo zijn er documenten met identieke inhoud in verschillende versie nummers. Dit is niet transparant voor gebruikers van de standaard en maakt het beheer complex.

Het doel van de versionering is om het voor gebruikers duidelijker te maken wat zij moeten doen om aan de (deel)standaard te voldoen.

In de nieuwe opzet heeft de Digikoppeling standaard zelf geen versienummer meer. De koppelvlak- en beveiligingsstandaarden en andere richtlijnen beschreven in documenten behouden wel hun versie nummers.

Het voorstel is om bij toepassing van versionering de actuele versies van de onderliggende documentatie expliciet te op te nemen in de vermelding/toelichting op de pas-toe-of-leg-uit lijst.

(zie ook: 7. Functionele use case)

3. Criteria voor inbehandelname

Om een standaard in behandeling te nemen moet de standaard vallen binnen de scope van de lijst. Hiervoor gelden vier criteria:

1. *Is de standaard toepasbaar voor elektronische gegevensuitwisseling tussen (semi-)overheidsorganisaties en bedrijven, tussen (semi-)overheidsorganisaties en burgers of tussen (semi-)overheidsorganisaties onderling?*

Ja, de standaard bestaat uit een set koppelvlakstandaarden voor gestructureerd berichtenverkeer met en tussen overheidsorganisaties.

2. *Is het beoogde functioneel toepassingsgebied en het organisatorisch werkingsgebied van de standaard, voldoende breed om substantieel bij te dragen aan de interoperabiliteit van de (semi-)overheid?*

Ja, het functioneel toepassingsgebied van Digikoppeling is als volgt vastgesteld door het College Standaardisatie:

- 'Geautomatiseerde gegevensuitwisseling tussen informatiesystemen voor sectoroverstijgend berichtenverkeer, op basis van drie koppelvlakstandaarden:*
- DK ebMS standaard voor meldingen tussen informatiesystemen
  - DK WUS standaard voor de bevraging van informatiesystemen

- *DK GB standaard voor de uitwisseling van grote berichten'*

Datum
24 november 2017

Het toepassingsgebied heeft mogelijk bijstelling om de afbakening met het toepassingsgebied van NEN3610 (onderdeel van Geo-Standaarden) vast te leggen. Het toepassingsgebied sluit daardoor de uitwisseling op basis van Geo-Standaarden uit. Ondanks die bijstelling zal het toepassingsgebied voldoende breed blijven.

Het organisatorisch werkingsgebied van Digikoppeling is eerder als volgt vastgesteld door het College Standaardisatie:

'Overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen), semi-overheden en instellingen uit de publieke sector.

Het werkingsgebied van de standaard is bedoeld voor intersectoraal verkeer en verkeer met basisregistraties en kent geen verplichting binnen sectoren. Het Forum is wel van mening, dat gebruik binnen sectoren ook aanbevelenswaardig is en roept de beheerder van de standaard dan ook op dit gebruik te promoten.'

3. Is het zinvol de standaard op te nemen, gezien het feit dat deze niet al wettelijk verplicht is voor het beoogde functioneel toepassingsgebied en organisatorisch werkingsgebied?

Ja, er is geen wettelijke verplichting.

4. Draagt de standaard bij aan de oplossing van een bestaand, relevant (interoperabiliteits)probleem en het voorkomen van leveranciersafhankelijkheid?

Ja, de standaard is leveranciersafhankelijk. De standaard draagt bij aan de interoperabiliteit van geautomatiseerde gegevensuitwisseling tussen informatiesystemen voor sectoroverstijgend berichtenverkeer.

Een lijst met ICT-leveranciers van Digikoppeling is te vinden op de website van Logius: <https://www.logius.nl/ondersteuning/digikoppeling/ict-leveranciers-digikoppeling/>.

Conclusie

De standaard voldoet aan de criteria voor inbehandelname.

Afbakening van het toepassingsgebied met betrekking tot NEN3610 verdient aandacht.

4. Toetsing kansrijkheid procedure

Het Forum Standaardisatie wil voorkomen dat er standaarden in procedure worden genomen, waarvan bij voorbaat al bekend is dat deze in de expertronde of consultatieronde zullen stranden op één van de inhoudelijke criteria. Daarom heeft de procedurebegeleider de beantwoording van de criteriavragen nagelopen, waar mogelijk zelf aangevuld en vervolgens besproken met de indiener.

1. Open standaardisatieproces

De ontwikkeling en het beheer van de standaard moeten op een open, onafhankelijke, toegankelijke, inzichtelijke, zorgvuldige en duurzame wijze zijn ingericht.

Datum
24 november 2017

Ja, uit een korte inventarisatie is gebleken dat het beheer van de standaard lijkt te voldoen aan de criteria van 'Uitstekend beheer'. Er zal een uitgebreidere toetsing moeten plaatsvinden om te bepalen of 'Uitstekend beheerproces' daadwerkelijk van toepassing is.

2. Toegevoegde waarde

De interoperabiliteitswinst en andere voordelen van adoptie van de standaard wegen overheidsbreed en maatschappelijk op tegen de kosten, de risico's en nadelen. Voor elk van de te onderscheiden stakeholders (overheid, bedrijven en burgers) afzonderlijk zouden de baten voor de informatievoorziening en de bedrijfsvoering op moeten wegen tegen de kosten. Verder moeten de risico's aan overheidsbrede adoptie van de standaard (beveiliging, privacy) acceptabel zijn.

Ja, de standaard is algemeen toepasbaar voor digitale gegevensuitwisseling met behulp van gestructureerde berichten tussen Nederlandse overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector.

Het gebruik van Digikoppeling is toegenomen. Als gevolg daarvan is het aanbod van Digikoppeling-oplossingen toegenomen en is de aanwezige kennis bij leveranciers vergroot.

De businesscase (PwC, 2010) becijfert een besparing van € 560 miljoen in 10 jaar voor alleen al het stelsel van basisregistraties. De besparingen buiten het stelsel zijn niet becijferd maar worden door de indiener als groter dan het stelsel gekwalificeerd. De businesscase gaat ervan uit dat adoptie plaatsvindt. Beveiliging is expliciet opgenomen in de beveiligingsstandaarden van Digikoppeling.

3. Draagvlak

Aanbieders en gebruikers moeten voldoende ervaring hebben met de implementatie en het gebruik van de standaard.

Ja, Digikoppeling zoekt actief de samenwerking tussen leveranciers en gebruikers op. Via het technisch overleg werken leveranciers en gebruikers aan de ontwikkeling van de standaard. Digikoppeling 2.0 is breed in gebruik binnen de overheid. Eind november 2017 zal er een rapportage worden opgesteld over het gebruik van Digikoppeling.

4. Opname bevordert adoptie

De opname op de lijst moet een geschikt middel zijn om de adoptie van de standaard te bevorderen.

Ja, Digikoppeling 2.0 staat reeds op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

Conclusie

Er zijn geen bezwaren om de aanmelding van de standaard in behandeling te nemen.

Datum

24 november 2017

Op voorhand zijn wel een aantal aandachtspunten te benoemen;

- De versionering hangt sterk samen met het toekennen van het predicaat 'Uitstekend beheer'. Indien Digikoppeling niet voldoet aan de criteria voor 'Uitstekend beheer' is opname van de nieuwe versie, in de vorm van een versionering van Digikoppeling, niet mogelijk. De versionering gaat namelijk uit van een directe opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Zonder deze directe opname is de verwijzing naar de actuele documentatie niet meer correct.

5. Samenhang

Het Forum Standaardisatie wil weten of de aangemelde standaard samenhangt met standaarden die reeds op de lijst zijn opgenomen, of standaarden die voor toetsing in aanmerking komen. Uit de intake moet duidelijk worden of dit gevolgen heeft voor de toetsing en eventuele opname van de aangemelde standaard.

1. *Bestaat er samenhang tussen de aangemelde standaard en de verplichte ('pas-toe-of-leg-uit') standaarden die reeds op de lijst zijn opgenomen en wat betekent dit voor de toetsing en eventuele opname van de standaard?*

Er bestaat een relatie met een aantal andere standaarden die voorkomen op de 'pas-toe-of-leg-uit' lijst: HTTPS en Geo-Standaarden. Afbakening van het toepassingsgebied met betrekking tot NEN3610 verdient aandacht.

2. *Bestaat er samenhang tussen de aangemelde standaard en de aanbevolen standaarden die reeds op de lijst zijn opgenomen en wat betekent dit voor de toetsing en eventuele opname van de standaard?*

Er bestaat een relatie met een aantal andere standaarden die voorkomen op de lijst met aanbevolen open standaarden: HHTP, MIME, SOAP, TLS, URN, UTF-8 en WSDL. Dit heeft geen gevolgen voor toetsing of opname op de lijst.

3. *Bestaat er samenhang tussen de aangemelde standaard en standaarden die in aanmerking komen voor opname op de lijst en wat betekent dit voor de toetsing van de standaard(en)? (Denk bijvoorbeeld ook aan een gezamenlijke toetsing met (een deel van) deze aanvullende standaarden).*

Er zijn geen aangemelde standaarden waarvan er bekend is dat er samenhang bestaat en/of deze invloed hebben voor toetsing of opname op de lijst.

6. Sponsorschap

De aanmelding van standaarden voor de lijst van het Forum en het Nationaal Beraad dient ondersteund of gesponsord te worden door overheids- en/of (semi)publieke organisaties die de standaard reeds in gebruik hebben (of voornemens zijn dit te doen) en die de beoogde opname op de lijsten ondersteunen. Dit draagt bij aan het draagvlak voor de standaard, geeft zicht op de functionele usecase voor de overheid en helpt bovendien om tijdens de toetsing de juiste experts te benaderen.

Datum
24 november 2017

1. Welke overheden en/of (semi)publieke organisaties ondersteunen de aanmelding van de standaard?

Aanmelding van de versionering van Digikoppeling is besproken in het technisch overleg Digikoppeling. Deelnemers van het technisch overleg zijn deskundigen vanuit overheidsorganisaties en ICT leveranciers.

Tijdens het technisch overleg van 13 juli 2017 is een akkoord gegeven voor de versionering van Digikoppeling. De versionering is tevens aangeboden ter openbare consultatie.

De behandeling van de aanmelding van Digikoppeling 3.0 voor de 'pas-toe-of-leg-uit' lijst is vroegtijdig beëindigd. De beëindiging had te maken met een gebrek aan ondersteuning door overheden. Aanpassingen aan inrichting van het beheer zou niet meer moeten leiden tot een soortgelijke situatie waarbij major changes onverwachts gestopt worden, maar tot eerdere herkenning van eventuele problemen bij uitrol van een nieuwe versie.

2. Hebben deze organisaties de standaard geïmplementeerd? (zie ook punt 7 voor een uitwerking)

Onder de deelnemers van het technisch overleg zijn organisaties die de standaard hebben geïmplementeerd.

7. Functionele use case

Voor de standaard dient een duidelijke use case beschikbaar te zijn op basis waarvan overheden en/of instellingen uit de (semi) publieke sector kunnen bepalen of de aangemelde standaard voor hen relevant is en wie eventueel moet deelnemen aan de experttoetsing van de standaard.

Een organisatie wil via geautomatiseerde berichtuitwisseling een bevraging doen op meerdere registraties van de overheid.

De organisatie kan deze bevragingen per registratie proberen in te voeren. Hierbij moet per registratie een (maatwerk)oplossing worden toegepast om de berichten te ontvangen.

Met Digikoppeling is het niet nodig om per registratie afspraken te maken of een oplossing in te richten. Digikoppeling fungeert als een koppelpunt voor de basisinfrastructuur voor de e-overheid.

Als een organisatie een bevraging wilt doen op een basisregistratie zoals MijnOverheid Lopende zaken en Berichtenbox, Omgevingsloket Online, het Dienstenloket, Digimelding en Digilevering dan kan dat door op één Digikoppeling koppelpunt in te richten. Via de gestandaardiseerde wijze van Digikoppeling is het dan mogelijk om bevragingen te doen bij alle partijen die hun informatie ontsluiten via Digikoppeling.